

Conferència Cercle d'Economia
Eleccions 2005: Programes econòmics.
15/03/05

Conferenciants:

Sr. Jaume Bartumeu

Sr. Patrick Garcia

Sra. Isabel Lozano

Sr. Albert Pintat

Sr. Enric Tarrado

Passem a les preguntes.

Preguntes:

[TALLAT]

R: D'aquí a vint-i-cinc anys Andorra serà el que vulguem que sigui [TALLAT] el que està clar és que hem d'acabar amb l'especulació, hem de promoure la sostenibilitat, hem d'augmentar la justícia social i també hem de tenir una democràcia més participativa.

R: [TALLAT] futur [TALLAT] si miro al passat, recordo que cap a l'any 1980 o 1985, Andorra va enfrontar-se a un repte enorme, que era superar els problemes dels països fronterers amb Espanya [TALLAT] sense mitjans, sense marc jurídic, sense [TALLAT] Andorra superar aquest repte amb uns resultats esplèndids i avui encara tothom se'n felicita. És un exemple del que Andorra és capaç de fer. L'any 2000 van anunciar-se una sèrie de calamitats causades per l'arribada de l'euro [TALLAT] diferencial de preus que Andorra va superar perfectament. L'any 1993, quan va aprovar-se la Constitució, també va dir-se que no seríem capaços de fer-la funcionar perquè ens barallaríem i no hi hauria dificultats de [TALLAT] funciona perfectament i que Andorra gaudeix d'una estabilitat política envejable. Tot això fa [TALLAT] un país europeu, pròsper i que s'assembla bastant a la situació actual de Luxemburg pel que fa al model [TALLAT] que no podrà créixer gaire més a nivell de comerç, d'hoteleria, de neu i de construcció però que si agafa [TALLAT] i entra amb pas decidit [TALLAT] inversió correcta en aquests

dotze [TALLAT] estudiats que té Andorra serà un gran proveïdor de serveis amb una prosperitat compartida per tothom en la [TALLAT] social i d'ajuda social. És a dir, serà un dels països de referència d'Europa.

R: Evidentment, si em limito a imaginar Andorra d'aquí vint-i-cinc anys i quins resultats pot haver-hi al cap d'aquest període, i com a guia he de fer servir el passat recent, veig un país bastant lleig, ple de ciment, saturat i immobilitzat dins de si mateix, però el meu partit confia en el dinamisme dels andorrans, creu que hi ha una voluntat de canvi i confia en el desig de superació de tots els andorrans.

Per aquest motiu, nosaltres creiem en un pla de futur, ens sembla que cal canviar moltes coses i hem d'aconseguir modificar i substituir el tipus de creixement actual per un creixement més ordenat amb la finalitat que d'aquí a vint-i-cinc anys Andorra sigui un país atractiu pel turisme, on pugui venir-se a comprar com fins ara, igual que es venia a passar uns dies de vacances, i que continuï sent un país pròsper, sempre i quan es prenguin les decisions necessàries en el moment adequat i ens sembla que no podem esperar gaire temps per prendre aquestes decisions.

Pregunta:

[TALLAT]

R: Respecte al que s'ha dit anteriorment de l'herència, em sembla que tots tenim la nostra i que tots tenim la mateixa part de culpa, uns més i altres menys, però tots tenim alguna part de culpa perquè tots ens hem aprofitat del benestar d'Andorra en molts aspectes. El que és evident és que hem de començar a pensar si les avingudes Meritxell i Carlemany són carreteres nacionals o si preferim que deixin de ser-ho per convertir-se en una avinguda reservada als vianants que, per una altra banda, convindria molt als comerciants, per a mi personalment el sùmmum de la insostenibilitat és veure aquells ferros.

R: Suposo que sóc l'únic candidat que accepta amb molt de gust l'herència de Marc Fornè, naturalment un equip nou sempre requereix fórmules noves i després d'una inflamació ve la desinflamació, per damunt de tot m'esforçaré per escoltar i

dialogar, és veritat que en un país de comerç com Andorra l'avinguda Meritxell i l'avinguda Carlemany poden absorbir perfectament les quantitats de vianants actuals, per exemple, en determinats horaris del cap de setmana, quan es produeix la concentració de vianants, quan es tanquen les pistes d'esquí, no cal prendre mesures dràstiques, hi ha solucions menys radicals i només cal una mica de bona voluntat en benefici de l'economia nacional.

Res més, gràcies.

R: Pel que fa al tema del Comú d'Andorra la Vella i el Govern, jo diria que manca voluntat de diàleg entre les dues parts. Penso que quan una de les dos parts no està disposada a una negociació normal, és impossible arreglar cap conflicte, passa en política i passa a la vida real. Em sembla que fa falta voluntat de les dues parts per arribar a una solució que convingui a tothom, tan als ciutadans que viuen a l'avinguda Meritxell com a la resta, perquè la repercussió és a nivell nacional.

Pregunta:

[TALLAT]

R: [TALLAT] mateix problema i tan sols hi ha una sortida, la quantitat de vehicles que entren a Andorra, qualsevol urbanista o enginyer confirmarà [TALLAT].

R: [TALLAT] de vegades, el que passa [TALLAT] un túnel ha de tenir uns accessos segurs [TALLAT].

R: Voldria remarcar que els problemes que hem tingut a l'accés nord del país han estat molt greus, sobretot per a la parròquia d'Encamp i també per al Pas de la Casa, i no només això, sinó que han afectat a tot el sector turístic. Convé reflexionar sobre aquest fet, en aquell moment semblava que el túnel des del Grau Roig fins al Pas de la Casa era una solució idònia, en aquell moment jo no estava massa d'acord amb que es fes a aquesta altura perquè considero que el problema mai no ha estat passar el port, el Port d'Envalira no es tanca gairebé mai, a part dels dies en què hi fa vent i d'allaus pràcticament no hi ha. Tenim un túnel pràcticament desfasat que serveix per estalviar-te cinc minuts quan marxés cap a França pel del port d'Envalira. Em

sembla que en aquest cas la inversió va ser malaguanyada, no vull dir que fos inútil però opino que hagués estat més profitós un accés més baix, al costat de l'estació de l'Hospitalet, i allà ens hagués permès arribar a l'Hospitalet per sota de la muntanya i servir al Pas de la Casa i a tota la vall turística d'Incles o de Canillo. Però be, és el túnel que tenim i haurem d'aprofitar-lo com sigui.

A l'accés del sud la situació és molt diferent. S'estan construint uns accessos molt raonables tan pel túnel del Cadí com per Ponts. El problema és que tots dos s'uneixen a La Seu d'Urgell i, per acabar d'arribar a Andorra la Vella només hi ha una carretera i aquesta no és gaire probable que millori. El que sí que convindria estudiar de manera consensuada i provar de buscar altres sortides, una cap a Espanya i, si és possible, una altra cap a França que puguin desbloquejar i constituir alternatives de comunicació.

En quant a la problemàtica del trànsit, estic d'acord amb que es facin obres però el que passa és que caldria fer-les amb una mica més de cura i una mica més de rapidesa i no fer-les totes a la vegada, perquè si es forada cada cinquanta metres i es forada per als uns i els altres, potser val la pena tornar a dialogar sobre aquest assumpte pel bé dels ciutadans, no pel bé de cap partit en concret, finalment, del que es tracta és de gestionar millor la vida dels ciutadans i em sembla que també manca consens entre tothom i penso que les obres han de fer-se el més ràpidament possible, per causar menys molèsties, per embrutar menys, i em sembla que aquest no és un punt fort de les empreses andorranes i, sobretot, de manera coherent, és a dir, que quan se'n comenci una, s'acabi i després se'n comenci una altra. És tot el que he de dir sobre aquest assumpte.

Pregunta:

Continuem amb les preguntes, la següent va adreçada al senyor Pintat: ¿la introducció de l'ISI, eliminarà el diferencial de preus de molts articles dels comerços andorrans respecte al mercat espanyol? I, per tant, ¿no pot tenir efectes recessius sobre l'economia andorrana?

Sr. Pintat:

R: És un risc possible, potser probable, per això l'aplicarem de manera interactiva, parlant amb cada sector i analitzant en profunditat l'evolució de la

competitivitat, l'efecte que tingui sobre l'ocupació i sobre la qualitat de l'ocupació; ja he assenyalat que pot negociar-se una mena d'impost únic similar a l'IVA perquè pugui acollir-se al sistema de comptabilitat i perquè sigui un impost repercutible, però això va lligat amb la comptabilitat i, naturalment, amb la transparència informativa de l'empresa en qüestió.

Pregunta:

Sra. Puigsubirà

És a dir, ¿ens confirmeu de que el sistema de l'ISI només funcionarà per mòduls?

Sr. Pintat.

R: En un principi començarà per mòduls, però com que l'aplicació durarà tres anys, el 2005, el 2006 i no començarà a pagar-se fins al 2007, pot ser que afecti a la productivitat dels sectors econòmics en funció del confort de cada sector. Si un empresari té el marge de benefici suficient podrà absorbir-ho perfectament, en canvi si ha de repercutir-lo sobre el consumidor pot tenir conseqüències sobre la [TALLAT] competitivitat, també si aplica el concepte de productivitat i s'espavila a reduir costos en altres sectors pot arribar a la conclusió que un mòdul global és molt més senzill i fàcil de gestionar que no pas entrar amb el moment actual. La complicació d'una comptadoria és que a Andorra fins al moment no hi ha gaire tradició, però sé que tothom entendreà que el sistema més simple, més senzill i més normalitzat és la comptadoria.

Pregunta:

Sra. Puigsubirà

Si em permeteu fer un aclariment, volia dir que si els conferencians o algú del públic vol afegir alguna cosa a les respostes no hi ha cap inconvenient.

Voldria preguntar al senyor Albert Pintat sobre l'assumpte de l'ISI, ¿amb això de la productivitat es refereix a una reducció de costos repercutida en els salaris? Perquè així és fàcil reduir costos.

Sr. Pintat:

R: En principi, no hi ha cap economia moderna que augmenti la productivitat reduint els salaris, la productivitat està relacionada amb la qualitat, la qualitat s'obté amb la formació i amb un bon equip de treballadors, aquests treballadors han d'estar remunerats i això dóna qualitat al servei, a la prestació i al factor humà. La reducció de salaris en una empresa que aspira a oferir qualitat i serveis competitius no s'obtindrà a través de la reducció dels salaris [TALLAT] l'economia no és una ciència exacta.

Pregunta:

¿Des d'un punt de vista econòmic, no és injust pels comerços que tinguin dificultats econòmiques el fet que l'ISI funcioni en mòduls?

¿Just o injust? En fiscalització, aquest és un concepte una mica difícil de definir.

R: Potser sí que crearà dificultats a algunes empreses petites però això de l'ISI és un sistema innovador dissenyat de manera específica pe a Andorra, caldrà veure com funciona i també quina capacitat tindrà el Govern per dialogar amb cada sector a fi de consensuar unes condicions adequades en funció de les dificultats que provoqui sobre la productivitat, la competitivitat i les conseqüències. Si hi ha un sector que demostrï clarament que aquell impost indirecte perjudica el seu nivell de competències, l'administració haurà de facilitar-li l'accés a la comptabilitat i l'IBI que és repercutible i, en tot cas, es posa al peu de la factura.

Pregunta:

Senyor Bartomeu, ¿podríeu explicar-nos com pot Andorra alliberar-se de l'etiqueta de paradís fiscal i quins beneficis reportaria pel sector dels serveis?

Sr. Bartumeu:

R: A veure, l'etiqueta de paradís fiscal només es pot perdre fent els deures, fer els deures vol dir que Andorra ha de tenir fiscalització. Abans, en una espècie de debat previ entre ponents, he sentit que cadascú deia el que pensava que havia de dir i els demás escoltàvem, he sentit que negociarem amb l'OCDE i també que es mantindrà el mateix esquema de fiscalització, si em permeteu, aquí que col·loquialment estem al cafè, se m'escapa el riure, amb tots els respectes. Jo crec que això no és una política seriosa, Andorra no perdrà mai l'etiqueta de paradís fiscal, ho dic aquí i vaig dir-ho al debat d'orientació política i al juny i al debat sobre Europa a l'octubre d'aquest any passat al Consell General, mai no la perdrà si no fa els deures i fer els deures vol dir que el país ha de tenir una fiscalització. Per tant, ja podem anar a l'OCDE i llogar totes les limusines que vulguem per arribar a la seu de l'OCDE, és evident que si no tenim imposició continuarem sent un paradís fiscal, per poder alliberar-nos del 25% que ens carreguen a Espanya i més del 30% que ens carreguen a França, Andorra ha de tenir una imposició. Si no la tenim amb el govern del PSA la tenim amb el govern del Partit Liberal, hem sentit que no la tenim i continuarem sent un paradís fiscal a l'OCDE, a Espanya i a França, anar a plantejar unes accions noves a Brussel·les afirmant que volem abandonar l'estatut de paradís fiscal, que Andorra no aplicarà una imposició als beneficis dels empresaris i dels professionals, tal com proposem nosaltres. Els que diuen el que volen ja saben quina contestació rebran, la resposta és no, Andorra no perdrà aquesta etiqueta.

Pregunta:

Bona nit, la pregunta va dirigida a tota la taula, però compaginant les dues respostes del Sr. Pintat i del Sr. Bartomeu: si vostès fossin empresaris i haguessin de pagar una imposició ¿què preferirien, pagar sobre les vendes amb un impost del tipus ISI o sobre els beneficis? Gràcies.

R: Com a tercer candidat, em ficaré on no em demanen, però jo sóc empresari i prefereixo pagar impostos sobre els meus beneficis, perquè l'any que no tingui beneficis no hauré de pagar, i l'any que en tingui, pagaré, si un any en tinc més pagaré més, etcètera. Com a empresari, vull plans comptables transparents, auditories, etcètera, vull estar al mateix nivell que Europa i vull pagar menys impostos que a França o que a Espanya, és evident, però com a empresari vull pagar sobre el meu benefici, perquè és el més just.

R: Si hem permeteu voldria parlar, de l'OCDE, de les negociacions que van néixer durant les crisis que van produir-se a l'estiu de 2000, en què hi havia una cinquantena de països acusats de ser països no cooperants per l'OCDE es van [TALLAT] saltant i avui només en queden cinc, curiosament, casi tots són països europeus, el que vol dir que en certa manera, aquest problema està relacionat amb la pressió que suporten els estats europeus per anar acostant o harmonitzant les seves polítiques i em sembla que a l'OCDE li preocupen molt més l'intercanvi d'informació i la transparència que no pas la fiscalització. La fiscalització moderna, i d'això els americans en saben molt, les grans empreses americanes multinacionals el que fan és trampejar els sistemes legals a base de no fer beneficis perquè tenen una xarxa de filials o de subsidiàries arreu del món i poden anar combinant les factures internes, els beneficis derivats dels drets i els càrrecs d'ordre comptable diferent. Em sembla que, tal i com he dit a l'exposició, si a Andorra fem una Llei de societats equivalent a les europees, la qual comporta una comptabilitat, la qual comporta un nivell de fiscalització, la qual comporta una negociació. La fiscalització es una negociació pèssima però el factor important es la transparència informativa i recordo que avui a Andorra és inexistent, és a dir, la primera norma immediata, urgent i prèvia és la nova Llei de societats i a partir de la seva aplicació, totes les societats hauran de presentar un balanç i, en funció dels paràmetres, l'auditoria corresponent. Això afectarà des d'aquesta aplicació i després totes les empreses existents hauran de complir la llei, en això a Europa hi tenen molta pràctica i ho entenen molt bé, un període transitori, suficient per no crear problemes i no provocar traumes.

Crec, i si no em dedicaria a la política, [TALLAT] una confiança en que l'OCDE escolta amb sinceritat, si parlem d'informació i parlem de transparència trobarem un terreny d'entesa, de fet avui només queden cinc països en aquella llista i vull recordar que l'OCDE ha convidat al govern d'Andorra a un fòrum que celebra aquest estiu o a la tardor a Austràlia a on es parlarà de com cooperar millor en l'intercanvi de informació. Vull subratllar la paraula informació, que a mi em sembla capital.

R: Voldria fer un petit incís, crec que és una cosa que hauríem de valorar tots una mica, és molt fàcil parlar d'impostos directes i indirectes, cal recordar que d'impostos indirectes ja en paguem i d'impostos directes també se n'estan pagant. S'ha de ser franc i dir, hem de pagar impostos sobre les rendes del treball, aquest és, per mi, el gran problema i és on hauríem de veure les repercussions que podrien tenir

perquè dir que només pagaran els empresaris és molt inconcret, ¿per què pagaran només els empresaris? [TALLAT] Impostos directes, crec que cal anar fins al final això vol dir que hem de pagar tothom, empresaris, assalariats i tothom, perquè és molt fàcil dir solament els empresaris, [TALLAT] les empreses, ¿per què només les empreses? ¿Som tots solidaris o no som tots solidaris? En la meva opinió, per arribar als impostos directes, quan dic directes vull dir un impost sobre les rendes del treball, crec que hem d'esperar una mica, esperar per veure quines alternatives tenim abans d'aplicar-los i, si en un futur cal aplicar-los sobretot estudiar molt bé les repercussions que puguin tenir. De seguida es parla d'impostos directes sobre les rendes de treball, però hem de saber les repercussions que poden tenir sobre l'economia andorrana. No hem d'oblidar que en aquest país tots vivim del mateix, directa o indirectament, més o menys tots seguim un sistema fiscal, vull dir, els hotelers, els comerciants, els professionals liberals, etcètera. Llavors, crec que hem d'anar amb molt de compte quan modifiquem aquest sistema, perquè l'economia andorrana ha fonamentat el seu creixement econòmic net sobre aquest sistema fiscal i, abans de canviar-lo, introduint fórmules noves, crec que hem d'estudiar molt bé les repercussions que puguin tenir.

R: A veure, si hem de fer un debat, fem-lo. És a dir, és molt fàcil no ser una alternativa de govern i aixecar la por del impostos. Nosaltres defensem la nostra proposta, és discutible, però tan respectable com la de la resta de candidats, la nostra proposta no parla d'imposició sobre les rendes del treball dels assalariats. Potser a vosaltres us convingui fer por, dir aneu amb compte amb aquests, que tocaran els impostos dels assalariats, nosaltres això no ho hem dit. Si tu estàs a favor d'imposar als treballadors assalariats has de dir-ho, si estàs en contra, no cal que ho afirmis, però agrairé que no comencis la campanya semblant el dubte sobre el que pensem nosaltres, nosaltres diem el que pensem de manera explícita. El nostre partit vol que els professionals, els empresaris, paguin sobre el rendiment dels beneficis no volem que les empreses que tenen pèrdues hagin de pagar, i tampoc no volem que hagin de pagar els assalariats. Nosaltres som solidaris i respectuosos amb les opinions polítiques de tothom, però segurament som més solidaris que altres, entenem que no pot ser que aquells que han acumulat fortunes en aquest país sense pagar impostos, ara pretenguin que els impostos han de ser generalitzats començant pels assalariats. Aquesta no es la qüestió, en tot cas, aquesta no és la nostra proposta, la nostra proposta és una altra, encara que tècnicament és discutible. El nostre partit ha fet estudis sobre la situació del pressupost, sobre el desequilibri dels ingressos, sobre la no execució i sobre les inversions diferides. El dia que vulguis podem fer un debat sota

l'empara del Cercle d'Economia, del Col·legi d'Economistes o en un altre lloc. Nosaltres portarem les xifres que tenim a punt, no serà fàcil discutir aquest tema i et convido a fer-ho quan vulguis.

R: No volia provocar cap conflicte amb la meva exposició, perquè no tractava de la vetllada d'avui, també vull dir que al nostre programa tampoc hi surt l'impost indirecte com el percebeu [TALLAT] i a partir d'aquí, no crec que sigui el moment d'entrar en conflictes polítics, a més, em sembla que no hem vingut aquí per discutir.

Pregunta:

Una petita pregunta referent a l'impost sobre els beneficis de les activitats comercials, eventualment també hem pensat a imposar els beneficis derivats del capital?.

R: Nosaltres, i està als diaris de sessions del Consell General des de 2001, defensem el plantejament d'aplicar a Andorra la directiva sobre la fiscalització de l'estalvi en general a tots els dipòsits que hi ha a les entitats financeres andorranes, per tant, al de vostè, al meu, si tenim la sort de tenir-ne, i al de tots els resident al país, residents reals i residents intermitents. Això tenia un avantatge doble el primer, l'aplicació de l'article corresponent de la Constitució, que tots hem de contribuir, i el segon, l'interès de la banca andorrana. Hi ha moments en què sembla que als qui no ens pertocaria fem de defensors de la banca andorrana i ho fem convençuts, per tant, no demanem cap reconeixement especial. Crec que en interès d'Andorra i del sector financer era millor no deixar visualitzar, ni que fos per aproximació, la diferència de dipòsits que pugui haver-hi actualment a la banca andorrana entre el capital resident i el capital no resident. Vam dir-ho a l'any 2001 i van tractar-nos amb tots els noms d'ocell possibles, hem continuat dient-ho durant tota la legislatura, nosaltres ja ho demanàvem al 2001, i el reconeixement de la directiva de fiscalització de l'estalvi s'ha acabat votant, tard i malament, al 2004. La nostra proposta fiscal entén que l'aplicació ha de generalitzar-se a tots els dipòsits i a les entitats bancàries, per tant també als de tots els andorrans, com en totes les coses ha d'haver-hi graus i escales perquè l'argument del partit liberal de l'any 2001, que consistia en dir als padrius: aneu amb compte que aquest socialistes us volen imposar sobre la llibreta d'estalvis, ara ja està una mica gastat. No ho volíem al 2001 ni ho volem al 2005. Estem parlant de dipòsits

en el sentit que econòmic, no cal que us ho expliquem perquè, segurament, en sabeu més que jo en tot cas.

Aquesta és la nostra posició, la imposició ha de ser general per a tots els dipòsits.

Actualment, els rendiments derivats dels lloguers d'immobles avui ja reben un impost directe, pot ser quan l'Enric abans deia que hi ha impostos directes, suposo que parlava d'aquest, bé jo en tot cas parlo d'aquest. L'impost que paguen els propietaris sobre el rendiment dels arrendaments, ja és, entenc jo i no sóc tècnic, un impost directe, recordeu que en la Llei de finances comunals anterior que aplicaven diversos Comuns ja existia, però el Partit Liberal i el PSA, amb l'abstenció del CDA, van fer una Llei de finances comunals en la qual aquest impost es consolidava com un impost comunal. Per tant, continuo defensant aquest impost, alguns exconsellers liberals que ara són cònsols m'han enviat una carta com a president del grup parlamentari, en la qual sol·licitaven la modificació d'aquesta llei, i jo, que en primer lloc sóc humà i que també m'equivoco sovint, estic disposat a rectificar si m'expliquen que he de rectificar, però en el cas aquest del rendiment per via impositiva, entenc que és un impost dels Comuns en base a la Constitució i a la Llei qualificada de la limitació de competències i, per tant, no estaria a favor de suprimir-lo, penso que cal mantenir-lo i de generalitzar-lo a tots els Comuns, perquè ja sabeu que alguns Comuns no el cobren.

Pregunta:

Senyors candidats, ¿creieu que encara som a temps de crear un país que pugui considerar-se a Europa com un model d'excel·lència turística a seguir en camps com la sanitat, les telecomunicacions, els serveis financers, els transports, etcètera?

R: Tal com he dit en l'exposat anterior, per dir-ho d'alguna manera, em sembla que si es prenen les mesures necessàries aquest país té [TALLAT] i no veig perquè no pot tirar endavant en tots els sentits, el que fa falta, és voluntat i agafar les decisions oportunes. No veig cap impediment perquè Andorra no pugui tirar endavant qualsevol projecte, qualsevol repte és assumible sempre que la població estigui motivada i es prenguin les decisions adequades.

R: Abans parlava de la cimera de Lisboa, a on va afirmar-se clarament que tots els països que aspirin a tenir un creixement sostingut havien d'incorporar-se a la societat de la informació amb convenciment i valentia, el que vol dir implantar noves tecnologies i assumir la globalització amb totes les conseqüències. No hi ha cap país europeu que no hagi acceptat aquest repte, tenim exemples molt clars, com el cas de Finlàndia, que en trenta anys ha donat una lliçó de bones maneres a la resta de països de la Unió. Andorra no pot ser una excepció, si realment d'aquí a vint-i-cinc anys vol ser un país d'excel·lència ha de començar per l'educació i la formació, em sembla que el Govern escollit hauria de posar les prioritats en aquesta direcció: en les inversions i en les infraestructures, perquè aquell cèlebre «ascensor» funciona, però funciona amb igualtat d'oportunitats, sense cap limitació i aprofitant la ubicació excel·lent d'Andorra, que té una situació geogràfica ideal entre el nord (Toulouse) i el sud (Barcelona), està a cavall de dues cultures amb una gran creativitat científica i de recerca. Andorra de començar a preparar-se, perquè fins ara no s'ha preocupat gens per la globalització i la societat de la informació.

La modernitat, la productivitat i la qualitat del futur de l'economia andorrana passen per acceptar aquest repte amb un pas molt ferm i tenim la gran sort que en el sector de les telecomunicacions hi ha una empresa nacional que pot ser un vector fonamental per assolir aquests objectius. Reconec que no serà un assumpte d'un o dos anys, ja parlo a deu anys vista, hauríem d'aspirar a poder oferir el mateix nivell de qualitat de serveis que ofereixen actualment els països de referència, com Luxemburg, però em sembla que el futur passa per aquí.

R: Suposo que també hauríem d'analitzar quines deficiències té Andorra a nivell social. Si ens comparem amb segons quins països de l'est, potser estan pitjor que nosaltres, però si mirem a altres països, tenim unes deficiències socials terribles. Avui en dia, un treballador de l'empresa privada no té cap protecció, no tenim una assegurança d'atur, encara es penalitzen els avortaments, és evident que a Andorra hi ha unes deficiències socials molt importants i hem de fer un gran progrés social, perquè en aquest àmbit no hem progressat i encara hi ha moltes deficiències.

R: Respecte a l'STA vull dir que estic d'acord en que és una empresa important i en que és nacional, des del Consell, aquests darrers anys no hem sabut veure si les externalitzacions eren parts o privatitzacions parcialment camuflades. Però des de l'oposició, quan hi érem, perquè ara no hi som, ens ha donat la impressió, que als

andorrans se'ns estava prenent el pèl a través de les externalitzacions de l'STA. L'STA no funciona com hauria de funcionar, per exemple, en un país petit com Andorra la FEDA i l'STA sempre han de ser dues empreses nacionals, a banda que són una font d'ingressos per l'estat.

Pel que fa a l'educació, estarem d'acord en què l'educació és fonamental, ningú ho discutirà, però fan falta diners per l'educació, fan falta diners per la sanitat, fan falta diners per les infraestructures, i sembla que l'ISI no servirà per finançar tot això, és a dir, si no canviem el marc fiscal del nostre país serà molt difícil ser un país d'excel·lència turística.

R: És evident que parlar en últim lloc té un avantatge que no tenia abans al parlar primer. Penso que és difícil que assolim tot això però podem aconseguir-ho, podem aconseguir-ho des del treball, cosa que tots els sectors andorrans [TALLAT] alguns fan més esforç que altres i des de la credibilitat i la veritat. Si hem de fer d'Andorra un país d'excel·lència hem d'intentar fer-ho amb el màxim consens interior, però a partir d'una certa credibilitat internacional. A vostès no els estranyarà que els digui avui que si aquest projecte de país ha d'encapçalar-lo el partit que ha perdut durant deu anys, al nostre entendre, molta credibilitat internacional, mai no arribarem a ser aquest país. Entre altres coses, perquè la cohesió social i «l'ascensor social» estan espatllats des de fa dues legislatures, per tant, cal molta feina i molta voluntat, potser compartida, potser per consens. Però és evident que si aquest consens i aquesta voluntat compartida arriben de la mà d'aquells que durant deu anys podrien haver-se aguantat moltes coses i no ho han fet, entendran que no m'ho acabi de creure.

Pregunta:

M'agradaria fer la pregunta clau, impostos indirectes, ¿sí o no?

R: Nosaltres hem dit que sí, però crec que aquesta pregunta ja s'ha contestat abans.

Pregunta:

¿Algú vol afegir alguna cosa més sobre la fiscalització dels treballadors, alguns amb salaris mínims, i dels jubilats?

R: Ja he contestat abans als qui volen fer el nostre programa en lloc nostre. El nostre programa, no diu això, no ho ha dit mai i no plantejarem aquest impost. Per tant, si algú en aquesta taula el planteja ja ho dirà, si ningú el planteja, vol dir que en aquestes eleccions cap de les cinc candidatures nacionals planteja aquest impost i, per tant, els que vulguin utilitzar-lo com argument de campanya electoral hauran de buscar-se'n un altre.

Pregunta:

Senyors candidats, ¿considerau oportú tornar a presentar la candidatura d'Andorra per l'organització d'uns jocs olímpics?

R: Com que abans hem parlat de l'herència de Marc Fornè, tinc l'honor d'agafar aquesta herència i, naturalment, considero que els Pirineus tenen dret a ambicionar a organitzar algun dia uns jocs olímpics, que per definició i amb tota lògica, només poden ser transfronterers amb l'ajuda de França i d'Espanya, és a dir tota la regió dels Pirineus. Em sembla que renunciar-hi per raons polítiques no és bo, hem de preparar-nos, reconec que el país encara té un dèficit d'infraestructures important, ho hem constatat en parlar de la mobilitat i de la circulació però al cap d'aquests vint-i-cinc anys sóc optimista i penso que un dia o un altre li tocarà el torn als Pirineus per organitzar uns jocs olímpics d'hivern. És un repte molt important per a aquesta àrea d'Europa i, sobretot, per la importància que té de cara a la projecció mundial de la indústria de la neu al Pirineus, que és molt important tant a Espanya com a França i a Andorra. La neu és un factor important de creació de riquesa i, sense la neu, és evident que Andorra tindria molta menys aflluència de turistes.

R: Jo opino que l'organització d'uns jocs olímpics és un esdeveniment molt gros i, actualment, el veig inassumible per Andorra. Penso que si mai, s'han d'organitzar uns jocs olímpics han de ser uns jocs olímpics andorrans, si volem fer [TALLAT] una

promoció del país, però bé, això ja és anar molt lluny. Potser és preferible centrar-se en organitzar altres esdeveniments, si estem parlant d'esports d'hivern o d'esquí, podem organitzar una copa del món, uns campionats del món d'esquí però hem de fer-ho a dins de casa, perquè crec que és un esdeveniment que sí que hem demostrat que sabem organitzar-lo, podem promocionar el país i anar tirant endavant i donar confiança a les persones que ens observen des d'altres països.

R: Personalment, i des del Partit Renovació Democràtica (PRD) opino que el tema dels jocs olímpics és una fantasia més de les tantes que ens han fet empassar aquests últims anys i, realment, demostrem una vegada més que Andorra és un país molt poc seriós. Abans d'organitzar un esdeveniment d'aquest tipus, hem organitzat un Tour de França, organitzem primer carreres de la copa d'Europa d'esquí, carreres FIS, etcètera i analitzem quants mostren interès, demostrem a tothom que som seriosos, perquè quan sortim d'aquí tothom sap que no ho som gaire. Fins que no demostrem que som seriosos no podem pretendre res. Per fer una mica de promoció turística a través d'uns jocs olímpics, que no sabem el que costaran, a nivell de sostenibilitat i a nivell de qualitat de vida, si actualment no som capaços d'organitzar altres esdeveniments, difícilment en podrem assumir l'organització d'uns jocs olímpics d'hivern. Ja m'agradaria, com a andorrà i ciutadà dels Pirineus, que els Pirineus tinguessin uns jocs olímpics, és un somni utòpic però el que no pot pretendre's és fer néixer un model de país a través d'una candidatura als jocs olímpics, tal com s'ha pretès fins ara. El nostre model de país hem de fer-lo amb moltes altres coses, marcant una estructura social, el famós «ascensor», del que tothom parla ara, però del que ningú no s'ha preocupat durant els darrers deu anys, etcètera.

Vull dir que Andorra ha de canviar de model de país perquè no som seriosos. Quan siguem seriosos, parlem-ne.

R: Tan sols volia contestar a aquesta afició que teniu de dir que Andorra no és seriosa i que no té credibilitat, per l'honor que he tingut de ser Ministre d'aquest Govern m'he passejat arreu del món i Andorra gaudeix d'una gran credibilitat i ens tenen per un país seriós. No comparteixo que des d'aquí s'entengui d'una altra manera i defenso l'honorabilitat, la serietat i la credibilitat internacionals d'Andorra.

Efectivament, una serietat que va provocar que la Guàrdia Civil espanyola ocupés la frontera quan tu, Albert, eres Ministre.